

Chambre des Représentants

SESSION 1956-1957.

7 MAI 1957.

PROPOSITION DE LOI

modifiant les lois coordonnées relatives aux impôts sur les revenus, touchant le cumul des revenus des époux au droit de la taxe professionnelle.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Faut-il ou non cumuler les revenus professionnels du mari et de la femme du point de vue de la taxe professionnelle ?

Le législateur du 30 mars 1956 a supprimé le cumul pour une partie seulement des contribuables.

De toute évidence, cette réforme a violé brutalement l'égalité fiscale : ou bien elle a établi un privilège pour ses bénéficiaires, ou bien elle a autorisé une surtaxation pour ses victimes.

L'égalité des Belges devant l'impôt, prescrite par l'article 112 de la Constitution, s'en trouve violée au moins dans son principe.

Les artisans, petits industriels et négociants, soumis au cumul des revenus du mari et de la femme, se plaignent du traitement injuste qui leur est fait. Manifestement, ils ont raison.

Le Gouvernement l'a reconnu à maintes reprises et le Ministre des Finances a plusieurs fois pris l'engagement de remédier à cette sorte de pénalisation de partie des travailleurs indépendants. Mais il n'est jusqu'ici arrivé à formuler aucune proposition pour redresser ce grief. Il craint, manifestement, d'ouvrir la porte à la fraude.

Cette crainte est-elle fondée ? On peut le prétendre. Si, dans une même entreprise familiale, le mari et la femme peuvent faire taxer individuellement leurs revenus professionnels, on peut prévoir que, dans toutes les entreprises qui ne sont pas en sociétés, les revenus professionnels seront divisés, avec une répartition vraie ou fictive des prestations, entre l'époux et l'épouse.

Sans doute, en application des alinéas 2 et 3 du § 2 de l'article 35, le refus de l'avantage du cumul est étendu aujourd'hui à certains cas exceptionnels en dehors des entreprises individuelles ou familiales, du commerce, de l'industrie et de l'artisanat. Ainsi :

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1956-1957.

7 MEI 1957.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, wat betreft de samenvoeging van de inkomsten der echtgenoten ten aanzien van de bedrijfsbelasting.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Moeten de bedrijfsinkomsten van man en vrouw al dan niet worden samengevoegd wat de bedrijfsbelasting betreft ?

Op 30 maart 1956 heeft de wetgever de samenvoeging slechts voor een deel der belastingplichtigen afgeschaft.

Deze hervorming heeft blijkbaar de fiscale gelijkheid brutaal geweld aangedaan. Zij heeft de begunstigten een voorrecht verleend, of wel de slachtoffers een bijkomende belasting opgelegd.

De in artikel 112 van de Grondwet vastgelegde gelijkheid van de Belgen tegenover de belasting is daardoor, ten minste wat het principe betreft, geschonden.

De ambachtslieden, kleine industriëlen en handelaars, voor wie de samenvoeging van de inkomsten van man en vrouw toepasselijk blijft, beklagen zich over deze onrechtvaardige behandeling. Zij hebben ongetwijfeld gelijk.

De Regering heeft zulks trouwens herhaaldelijk toegegeven en de Minister van Financiën heeft verscheidene malen beloofd dit soort straf voor een deel van de zelfstandige arbeiders uit de weg te ruimen. Tot nog toe is hij er evenwel niet in geslaagd enig voorstel in die zin te formuleren. Blijkbaar vreest hij de deur open te zetten voor bedrog.

Is deze vrees gegrond ? Dit kan worden beweerd. Indien het mogelijk wordt de bedrijfsinkomsten van de man en de vrouw, die in dezelfde gezinsonderneming werken, afzonderlijk te belasten, kan worden verwacht dat, in alle ondernemingen die niet in de vorm van een vennootschap zijn opgericht, de bedrijfsinkomsten zullen worden verdeeld volgens een werkelijke of gefingeerde verdeling van het werk tussen de man en de vrouw.

Weliswaar wordt de samenvoeging, bij toepassing van het 2de en het 3de lid van § 2 van artikel 35, thans ook nog toegepast in sommige uitzonderlijke gevallen, buiten de individuele of familiale handels- ambachts- of nijverheids-ondernemingen, met name :

dans le cas où l'un des époux est occupé au service d'une société dont l'autre époux est administrateur, commissaire, liquidateur ou affecté à des occupations analogues;

dans le cas où l'un des époux travaille au service d'une entreprise en société par actions ou d'une S. P. R. L. dont son conjoint est associé ou membre;

dans le cas où le mari et la femme sont associés ou membres d'une même société ou association autre que par actions ou d'une société de personnes à responsabilité limitée, et sont tous deux rémunérés par la dite société ou association.

Mais, en dehors de ces cas, le non-cumul est de droit.

D'où il ressort que le mari et la femme, ouvriers ou employés dans des entreprises différentes, voire dans la même hormis les cas énumérés supra, échappent au cumul des revenus.

Les ouvriers, employés et agents de tous les services publics y échappent aussi même si les deux époux travaillent dans le même bureau ou le même atelier.

Tous les fonctionnaires bénéficient du non-cumul de leurs revenus. Il en est de même des hautes fonctions d'administrateurs, commissaires, directeurs de sociétés si les conjoints ne sont pas mandatés par la même entreprise. Ainsi le mari, administrateur de plusieurs sociétés, peut diviser ses mandats et en faire attribuer une partie à son épouse. On ne cumulera ni les traitements, ni les tantièmes.

Vraiment est-ce bien légitime ?

Est-ce cela que le législateur du 30 mars 1956 aurait voulu ?

Gageons qu'il n'a guère vu que le cas de l'ouvrier et de l'employé, impatients d'échapper au cumul de leurs revenus avec ceux de leur épouse.

Le principe même de la division des revenus du mari et de la femme ne nous paraît pas justifié. Tous ils concourent, dans cette cellule sociale qu'est la famille légitime, à la vie, à l'entretien et à l'ascension de ses membres. C'est d'ailleurs leur ensemble qui fait l'aisance du foyer et son niveau social.

La division arbitraire des revenus n'existe pas d'ailleurs du point de vue de l'impôt complémentaire personnel: non plus, pour la taxe professionnelle elle-même, et pour les revenus provenant du travail des deux époux quand ces revenus atteignent fr. 500.000.000, quelles que soient les activités des conjoints, quelles que soient les entreprises qui les occupent et les rémunèrent.

Aussi doit-on admettre que la mesure votée en 1956 ne peut se prévaloir que de considérations d'opportunisme électoral. On a voulu flatter ouvriers et employés. Pour ce faire, on a étendu la faveur aux fonctionnaires, aux administrateurs, aux employés supérieurs d'entreprises commerciales ou industrielles. Ce n'est pas juste.

Mais il faut rétablir l'équilibre et reconstituer la justice fiscale. S'en abstenir, ce serait créer comme une invitation aux victimes du cumul, à pratiquer une fraude compensatoire, ce qui serait malsain.

D'autre part, il est tout à fait injuste de n'avantager que les familles qui peuvent s'accommoder du travail du mari et du travail de la femme, telles les familles sans enfant ou les familles à descendance très limitée.

Pourquoi l'épouse qui a la charge d'entretenir le ménage — et Dieu sait si la charge est lourde aujourd'hui où le concours ancillaire et l'aide d'une femme de charges sont hors de portée de la plupart des familles —, pourquoi la mère qui assume l'éducation et le soin de nombreux enfants

wanneer één der echtgenoten is tewerkgesteld in een onderneming waarvan de ander echtgenoot beheerder, commissaris, vereffenaar of iets dergelijks is;

wanneer één der echtgenoten is tewerkgesteld in een onderneming die niet op aandelen is of in een P.V.B.A., waarvan de andere echtgenoot vennoot of lid is;

wanneer de man en de vrouw vennoot of lid zijn van eenzelfde vereniging of vennootschap die niet op aandelen is of van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid en beiden door bedoelde vennootschap of vereniging bezoldigd worden.

Behalve in deze gevallen, is er evenwel geen samenvoeging.

Uit het voorgaande blijkt dat de man en de vrouw, als arbeider (arbeidster) of bediende tewerkgesteld in verschillende ondernemingen, en zelfs in dezelfde, op de hierboven vermelde gevallen na, aan de samenvoeging der inkomsten ontsnappen.

De werklieden, bedienden en beambten van alle openbare diensten genieten hetzelfde voordeel, ook al werken zij in hetzelfde bureau of in dezelfde werkplaats.

Er is geen samenvoeging der inkomsten voor de ambtenaren, noch voor de hoge ambten van beheerder, commissaris, vennootschapsdirecteuren, indien de echtgenoten hun functie niet bij dezelfde onderneming uitoefenen. Iemand die dus beheerder is van verscheidene vennootschappen kan zijn ambten verdelen en een deel daarvan aan zijn vrouw overdragen. Noch de salarissen, noch de tantièmes zullen samengevoegd worden.

Is zulks wel rechtmatig ?

Is dit wel de bedoeling van de wetgever van 30 maart 1956 ?

Wij menen dat hij slechts rekening heeft gehouden met het geval van de werklieden en bedienden die met ongeduld wachtten op de afschaffing van de samenvoeging van hun inkomsten.

Het principe zelf van de scheiding van de inkomsten van man en vrouw lijkt ons niet verantwoord. Allen die tot hetzelfde gezin behoren dragen het hunne bij voor het bestaan, het onderhoud en de welstand van alle gezinsleden. Samen scheppen zij trouwens de voorspoed en de sociale rang van het gezin.

De willekeurige verdeling der inkomsten bestaat trouwens ook niet voor de aanvullende personele belasting; evenmin voor de bedrijfsbelasting zelf, voor de inkomsten der beide echtgenoten, wanneer het bedrag daarvan hoger ligt dan 500.000 frank, welke ook de activiteit der echtgenoten en de ondernemingen zij waar zij tewerkgesteld en bezoldigd zijn.

Ook moet men aannemen dat de in 1956 goedgekeurde maatregel slechts op opportunistische verkiezingsoverwegingen kan steunen. Men heeft de werklieden en de bedienden willen vleien. Daarvoor heeft men bedoelde gunst uitgebreid tot de ambtenaren, de beheerders en de hogere bedienden der handels- en nijverheidsbedrijven. Dit is niet billijk.

Het evenwicht en de fiskale rechtvaardigheid moeten dan ook worden hersteld. Doet men dit niet, dan zou dit een aansporing zijn voor de slachtoffers van de samenvoeging om bedrog te plegen, wat een ongezonde toestand zou scheppen.

Daarenboven is het volstrekt onrechtvaardig slechts de gezinnen te begunstigen die zich kunnen vergenoegen met het werk van de echtgenoot en het werk van de echtgenote, zoals de kinderloze gezinnen of de gezinnen met een zeer beperkt aantal nakomelingen.

Waarom zou de echtgenote die belast is met het onderhoud van het gezin — en God weet of die last, nu de hulp van een dienstmeid of de hulp van een werkvrouw buiten het bereik van de meeste gezinnen ligt, zwaar is — waarom zou de moeder die talrijke kinderen moet opvoeden en ver-

serait-elle considérée comme inoccupée alors que son travail dépasse, souvent et amplement, le travail d'une ouvrière, d'une employée ?

Ce rôle de l'épouse et de la mère concourt d'ailleurs à faciliter le travail à plein trait du mari, dispensé des soucis ménagers.

Il est un moyen de rétablir l'équilibre et la justice. C'est d'assurer à tous les ménages le même abattement fiscal, la même réduction en considération de l'épouse.

Si celle-ci travaille au dehors, elle doit souvent recourir à l'aide rémunérée d'un tiers ou d'un établissement d'éducation tant pour l'entretien de sa maison que pour le soin et l'éducation des enfants.

Si ses devoirs intérieurs l'empêchent de gagner sa vie au service d'une entreprise, fût-elle celle de son mari, elle est pour le budget familial une charge autrement importante que l'entretien d'un jeune enfant.

Si celui-ci vaut, dès sa naissance un abattement ou une réduction de 5 %, est-il concevable que du chef de l'épouse la réduction doive être limitée à cette infime fraction ?

En portant la réduction à 15 % des revenus professionnels du mari ou des époux, on reste dans une sage mesure.

La formule que nous préconisons sauvegarde mieux l'unité du foyer et assure en même temps un allègement fiscal légitime cependant qu'elle échappe au grief intolérable de l'injustice fiscale et d'un privilège indéfendable.

Nous avons déjà préconisé cette mesure sous forme d'amendement au projet de loi qui est devenu la loi du 30 mars 1956. L'amendement a été voté par la moitié presque des membres de la Chambre. Repris au Sénat, il a recueilli là aussi le vote favorable de près de la moitié des sénateurs.

Nous voulons croire que l'embarras où semble être le Ministre des Finances pour honorer la traite que représentent les promesses qu'il a faites, conduira le Gouvernement et la Chambre à réaliser la solution, la meilleure qui puisse être, du problème que pose l'indéfendable privilège justement vitupéré. Il ne servirait de rien d'exacerber les classes moyennes conscientes de l'injustice qui leur est faite.

zorgen, als zonder bezigheid beschouwd worden, hoewel haar werk, vaak en in ruime mate, dit van een arbeidster of van een vrouwelijke bediende te boven gaat ?

De rol van de echtgenote en van de moeder draagt er overigens toe bij de echtgenoot, vrij van huishoudelijke zorgen, in staat te stellen zich ten volle aan zijn taak te wijden.

Er bestaat een middel waardoor het evenwicht en de rechtvaardigheid kunnen worden hersteld, namelijk aan alle gezinnen een zelfde fiscaal abattement, een zelfde vermindering toe te staan ter wille van de echtgenote.

Indien deze buitenshuis werkt, moet zij dikwijls een beroep doen op de bezoldigde hulp van een derde persoon of van een opvoedingsgesticht, zowel voor het onderhoud van haar huis als voor de verzorging en de opvoeding van haar kinderen.

Indien haar huishoudelijke plichten haar beletten haar kost te verdienen in dienst van een onderneming, weze het dan nog de onderneming van haar man, toch is zij voor de gezinsbegroting een heel wat groter last dan het onderhoud van een jong kind.

Indien dit kind, van zijn geboorte af, een abattement of een vermindering met 5 % waard is, is het dan te begrijpen dat voor de echtgenote de belastingvermindering tot dit nietig percentage moet beperkt worden ?

Door de belastingvermindering op 15 % van de bedrijfsinkomsten van de echtgenoot of van de echtgenoten te brengen, zou men binnen redelijke perken blijven.

De formule welke wij voorstaan vrijwaart beter de eenheid van het gezin en verzekert terzelfder tijd een gewettigde belastingontlasting, terwijl zij tevens ontsnapt aan het verwijt een onduldbare fiscale onrechtvaardigheid en een niet te verantwoorden voorrecht in 't leven te roepen.

Wij hadden reeds deze maatregel voorgesteld in de vorm van een amendement op het wetsontwerp dat de wet van 30 maart 1956 geworden is. Het amendement werd goedgekeurd door haast de helft van de Kamerleden. In de Senaat opnieuw ingediend, heeft dit amendement daar eveneens een gunstige stemming vanwege nagenoeg de helft der senatoren bekomen.

Wij hopen dat het feit dat de Minister van Financiën zich in verlegenheid bevindt om de beloften die hij heeft gedaan na te komen, de Regering en de Kamers er zal toe aanzetten de best mogelijke oplossing tot stand te brengen voor het probleem dat ingevolge het terecht gelaakte en onverdedigbare voorrecht is ontstaan. Het zou tot niets dienen de middenstand, die zich bewust is van het onrecht dat hem is aangedaan, te verbitteren.

M. PHILIPPART.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Le § 2, alinéa 1er, de l'article 35 des lois relatives aux impôts sur les revenus, coordonnées par l'arrêté du Régent du 15 janvier 1948, est modifié comme suit :

1°) Les revenus professionnels du mari et ceux de la femme sont cumulés pour la détermination du taux applicable à l'ensemble des dits revenus.

2°) Les alinéas 2, 3 et 4 du même § 2 sont supprimés.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

§ 2, eerste lid van artikel 35 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij besluit van de Regent van 15 januari 1948, wordt als volgt gewijzigd :

1°) De bedrijfsinkomsten van de man en die van de vrouw worden samengevoegd voor het vaststellen van de aanslagvoet die op het totaal bedrag van deze inkomsten toepasbaar is.

2°) Het 2de, 3de en 4de lid van § 2, worden weggelaten.

Art. 2.

Le premier alinéa du littéra B de l'article 49*bis* des mêmes lois, est remplacé par la disposition suivante :

« Une réduction de 15 % est accordée du chef de la femme mariée vivant en commun avec son époux, qu'elle ait ou non un revenu professionnel personnel.

Une réduction de 5 % est accordée pour chacun des deux premiers membres de la famille, autres que l'épouse, indiqués aux §§ 7 et 8 de l'article 25, à la charge du contribuable au 1er janvier de l'année de l'impôt. »

Art. 2.

Het eerste lid van littera B van artikel 49*bis* van dezelfde wetten wordt door volgende bepalingen vervangen :

« Een vermindering van 15 % wordt toegekend uit hoofde van de gehuwde vrouw die met haar echtgenoot samenwoont, ongeacht of zij een eigen bedrijfsinkomen heeft.

Een vermindering van 5 % wordt toegekend voor ieder der eerste twee gezinsleden, buiten de echtgenote, vermeld in §§7 en 8 van artikel 25, die op 1 januari van het belastingjaar ten laste van de belastingplichtige zijn. »

M. PHILIPPART,
A. DE VLEESCHAUWER,
Ch. du BUS de WARNAFFE,
Ch. HEGER,
F. HERMANS,
M.-Th. de MOOR-VAN SINA.
